

þykir refsing ákærða samkvæmt framansögðu hæfilega ákveðin fangelsi í fjögur ár. Ákærði hefur verið í gæsluvarðhaldi vegna máls þessa frá 14. maí 1975, og ber að draga gæsluvarðhaldstíma hans frá dæmdri refsingu með fullri dagatölu. Þá ber og að dæma ákærða til greiðslu alls sakarkostnaðar, þar með talin saksóknarlaun í ríkissjóð, kr. 100.000, og málsvarnarlaun skipaðs verjanda og réttargæslumanns ákærða, Ragnars Tómassonar héraðsdómslögmanns, kr. 150.000.

Dóminn kvað upp Jón S. Magnússon, fulltrúi sýslumanns.

Dómsorð:

Ákærði, Sigurgeir Einar Karlsson, sæti fangelsi í 4 ár.

Gæsluvarðhaldsvist ákærða, sem hófst með úrskurði, uppkveðnum 14. maí 1975 komi til frádráttar dæmdri refsivist með fullri dagatölu.

Ákærði greiði allan sakarkostnað, þar með talin saksóknarlaun í ríkissjóð, kr. 100.000, og málsvarnarlaun réttargæslumanns síns og skipaðs verjanda, Ragnars Tómassonar héraðsdómslögmanns, kr. 150.000.

Fimmtudaginn 17. mars 1977.

Nr. 104/1975. Loftleiðir h/f

(Gunnlaugur Þórðarson hrl.)

gegn

Útvegsbanka Íslands og gagnsök

(Axel Kristjánsson hrl.).

Omerking. Frávísun frá héraðsdómi. Aðiljasamlag.
Sératkvæði.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Magnús P. Torfason, Ármann Snævarr, Björn Sveinbjörnsson, Logi Einarsson og Þór Vilhjálmsson.

Aðaláfrýjandi hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með

stefnu 27. ágúst 1975, að fengnu áfrýjunarleyfi 26. s. m. Hann krefst þess, að gagnáfrýjandi verði dæmdur til að greiða sér 200.000 krónur með 13% ársvöxtum frá 1. október 1972 til 15. maí 1974, en 16% ársvöxtum frá þeim degi til greiðsludags.

Gagnáfrýjandi áfrýjaði málinu með stefnu 19. september 1975. Hann gerir þær dómkröfur aðallega, að hann verði sýknaður af kröfum aðaláfrýjanda og honum dæmdur málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti úr hendi aðaláfrýjanda. Til vara krefst gagnáfrýjandi þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og aðaláfrýjandi verði dæmdur til greiðslu málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Héraðsdómi hefur ekki verið áfrýjað að því er varðar Verslunarbanka Íslands h/f.

Fyrir héraðsdómi beindi aðaláfrýjandi málssókn þessari aðallega að gagnáfrýjanda, en til vara að Verslunarbanka Íslands h/f. Virðist kröfugerðin á hendur Verslunarbankanum eingöngu hafa verið reist á því, að bankanum hefði verið óheimilt í lögskiptum sínum við aðaláfrýjanda að færa fjárhæð hins falsaða tékka, sem í málinu greinir, aðaláfrýjanda til skuldar á viðskiptareikningi hans. Mat á þessu atriði hlaut hins vegar að ráða úrslitum um það, hvort aðaláfrýjandi yrði talinn hafa orðið fyrir fjártjóni vegna kaupa gagnáfrýjanda á umræddum tékka, er til álita gæti komið, að gagnáfrýjanda bæri að bæta honum, svo sem aðaláfrýjandi heldur fram. Það hefði því verið eðlilegastur málatilbúnaður af hendi aðaláfrýjanda, að hann fengi skorið úr ágreiningi sínum við Verslunarbankann, áður en dæmt væri um skaðabótakröfu hans á hendur gagnáfrýjanda. Samkvæmt þessu og þar sem kröfugerð aðaláfrýjanda á hendur gagnáfrýjanda annars vegar og Verslunarbanka Íslands h/f hins vegar voru reistar á mismunandi atvikum, þykir bera að ómerkja hinn áfrýjaða dóm og vísa málinu frá héraðsdómi, sbr. 47. gr. laga nr. 85/1936.

Eftir þessum úrslitum ber að dæma aðaláfrýjanda til að greiða gagnáfrýjanda málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti, samtals 80.000 krónur.

D ó m s o r ð :

Hinn áfrýjaði dómur á að vera ómerkur, og er málinu vísað frá héraðsdómi.

Aðaláfrýjandi, Loftleiðir h/f, greiði gagnáfrýjanda, Útvegsbanka Íslands, 80.000 krónur í málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti að viðlagðri aðför að lögum.

S é r a t k v æ ð i**Dórs Vilhjálmssonar hæstaréttardómara.**

Aðaláfrýjandi hefur stefnt Útvegsbanka Íslands fyrir Hæstarétt, en ekki Verslunarbanka Íslands h/f. Er því ekki samlagsaðild hér fyrir dómi. Hins vegar var Verslunarbankanum stefnt í héraði til vara, og var honum dæmd þar sýkna. Hvort sem heimilt var að haga stefnum í héraði með þessum hætti eða ekki, mátti þar dæma um kröfuna á Útvegsbankann, sbr. 47. gr. laga nr. 85/1936. Þegar þessa er gætt, tel ég, að dæma beri mál þetta að efni til. Þar sem meiri hluti dómara Hæstaréttar er á annarri skoðun, er ekki ástæða til, að ég fjalli í sératkvæði þessu um efnishliðina.

Dómur bæjarþings Reykjavíkur 9. maí 1975.

Mál þetta, sem dómtekið var 7. þ. m., hafa Loftleiðir h/f, Reykjavík, höfðað fyrir bæjarþinginu með stefnu, útgefinni 16. október 1974, aðallega gegn Útvegsbanka Íslands, Reykjavík, en til vara gegn Verslunarbankanum h/f, Reykjavík, til greiðslu á kr. 200.000 með 7% ársvöxtum frá 1. október 1972 til 16. maí 1973, 9% ársvöxtum frá þeim degi til 15. júlí 1974 og 13% ársvöxtum frá þeim degi til greiðsludags svo og til greiðslu málskostnaðar samkvæmt gjaldskrá Lögmannafélags Íslands.

Stefndu hafa hvor um sig krafist algerrar sýknu af dómkröfum stefnanda og málskostnaðar úr hans hendi.

Tildrög málsins eru þau, að hinn 4. september 1972 var framvísað í Útvegsbankanum í Reykjavík tékka frá stefnanda á Verslunarbankann, að fjárhæð kr. 200.000, með útgáfudegi 24. ágúst s. á. Verður tékkanum nánar lýst síðar. Gjaldkeri Útvegsbankans greiddi fjárhæðina til framvísanda, án þess að sá framseldi hana, en hún hafði hins vegar verið framseld af þeim, sem hún var

stíluð á. Við „clearingu“ milli hinna nefndu banka fékk Verslunarbankinn í hendur tékkann og skuldfærði fjárhæðina á ávísanareikning stefnanda hjá bankanum. Síðar kom í ljós, að tékkinn hafði verið tekinn ófrjálsri hendi hjá stefnanda og útfylltur með fölsun. Með bréfi stefnanda, dags. 18. október 1972, kærði hann til rannsóknarlögreglunnar meintan þjófnað og fölsun á tékkaeyðublaðinu. Fór fram rannsókn, en hún upplýsti ekki, hver valdur var að brotinu. Telur stefnandi, að stefndi Útvegsbankinn hafi sýnt af sér stórfellt gáleysi við greiðslu tékkans og stefndi Verslunarbankinn einnig með því að taka við honum til skuldfærslu og séu þeir því bótaskyldir gagnvart sér um fjárhæð tékkans.

Tékki sá, sem hér um ræðir, er að nokkru frábrugðinn venjulegum ávísunum að formi til. Í fyrsta lagi er eyðublaðið merkt stefnanda með þeirra eigin lettri í rauðum lit, og enn fremur er hlaupareikningsnúmerið tilgreint á eyðublaðinu. Í öðru lagi er fjárhæð ekki tilgreind í bókstöfum, en í staðinn notuð sérstök vél til útfyllingar á henni, og er þar fyrst nafnið „LOFTLEIÐIR“ og „KR“ og svo fjárhæð í tölustöfum af sömu stærð og framangreind orð, allt með rauðu lettri. Í þriðja lagi er svo merki stefnanda prentað á eyðublaðið, þar sem útgáfunöfn eru rituð. Upplýst er, að eyðublöð þessi eru sérstaklega gerð fyrir stefnanda í U.S.A. Er þar um að ræða sérstakar bækur, sem í eru 501 eyðublað, þrjú í hverri síðu, takkfest saman. Þessi eyðublöð eru takkföst við stubb, sem númeraður er samsvarandi tékkanúmeri, og blöðin þannig fest með spirál í bók. Umræddur tékki er undirritaður nöfnunum „F. Þorvaldsson“ og „F. Hólm“.

Verður nú rakið það, sem máli þykir skipta, úr lögreglurannsókn og skýrslum hér fyrir dómi.

Finnbjörn Þorvaldsson, skrifstofustjóri hjá stefnanda, fullyrti, að nafnritunin „F. Þorvaldsson“ á umræddum tékka væri ekki sín rithönd. Hann kvaðst hafa heimild til að rita undir tékka stefnanda, og gerði hann það með rituninni F. Þorvaldsson og notaði við það kúlupenna. Þegar um tékka væri að ræða í íslenskum krónum á innlendan banka, þá ritaði hann einn undir þá, en ef um væri að ræða tékka í erlendri mynt á erlenda banka, þá ritaði Flemming Hólm, yfirmaður bókhaldsdeildar stefnanda, ásamt sér undir þá tékka með rituninni F. Hólm og notaði við það blekpenna. Finnbjörn kvað einkaritara sinn og aðalgjaldkera félagsins fylla út tékka stefnanda og kæmi hann með þá fullritaða til undirskriftar útgáfunni. Hann sagði, að til þess að nota

vél þá, sem notuð er við að skrá upphæðina, þyrfti viðkomandi að vera vel kunnugur vélinni til að fá lettrið rétt staðsett á eyðublaðið. Finnbjörn kvað þá starfsmenn stefnanda ekki hafa fengið vitneskju um meðferð umrædds tékka, fyrr en þeir hafi fengið uppgjör frá Verslunarbbankanum í októbermánuði 1972 og þá ekki kannast við greiðslu með honum. Hafi þá uppgötvast, að heilt blað vantaði í tékkabókina.

Flemming Hólm fullyrti, að nafnritunin „F. Hólm“ á umræddum tékka væri ekki sín rithönd. Á hér umræddum tíma hafi Finnbjörn Þorvaldsson haft heimild til að rita undir tékka stefnanda, ef um innlenda tékka væri að ræða, en ef um erlenda tékka væri að ræða, hefði hann heimild til að rita undir þá ásamt með Finnbirni. Hann kvaðst rita nafn sitt á tékkana með F. Hólmi, og hann kvað tékka ávallt hafa verið útfyllta að fullu, áður en útgáfuritun ætti sér stað.

Guðný Árdal kvaðst hafa það starf hjá stefnanda að rita tékka fyrirtækisins. Eftir að hafa skrifað á stubb upphæð og nafn þess, sem tékki er stílaður á, eftir viðkomandi fylgiskjali, sem jafnframt sé þá áritað númeri viðkomandi tékka, kvaðst hún vélrita tékkaeyðublaðið og stimpla það í sérstakri vél með nafni stefnanda og upphæð í viðkomandi gjaldeyri. Að því loknu fari hún með eyðublaðið til undirritunar útgáfu. Hún kvað umrædda vél vera á stærð við miðlungsstóra reiknivél og sérstaklega gerða í þessu skyni. Til þess að nota vél þessa þurfi nokkra æfingu með tilliti til réttrar staðsetningar á tékkanum, þannig að enginn gæti notað hana, nema hafa til þess nokkra þjálfun. Guðný kvað ekki hafa verið hægt að læsa umræddri vél, gagnstætt þeirri vél, sem nú væri notuð, og hún hafi verið höfð á borði í skrifstofuherbergi sínu og yfir hana breytt utan vinnutíma. Hún kvað þrjú tékkaeyðublöð vera á hverri síðu tékkabókarinnar, takkfest saman, og kvað hún um tvær slíkar bækur vera notaðar á mánuði. Hún kvaðst læsa bókina niður í skrifborðsskúffu sinni, er hún hætti vinnu að kvöldi, og þá væri skúffulykillinn fenginn Óskari gjaldkera til varðveislu, en á daginn væri bókin uppi á skrifborðinu, þar sem hún væri það mikið notuð. Guðný kvað annan starfsmann hafa deilt með sér vinnuherbergi og yfirleitt hafi annað þeirra verið í herberginu, er hitt þurfti að bregða sér frá, en herbergið hafi jafnan ekki verið mannlaut, nema þá aðeins augnablik. Undantekningu frá því, að hvert fylgiskjal væri merkt númeri viðkomandi tékkaeyðublaðs, kvað Guðný vera, þegar ávísað væri launum til starfsmanna um mánaðamót. Þá fengi

hún í hendur lista með öllum nöfnunum, útfyllti tékkaeyðublöðin af listunum, en færði ekki viðkomandi tékkanúmer við hvert nafn, heldur ritaði á listana númer fyrsta tékkaeyðublaðsins, sem byrjað væri á, og svo númer síðasta eyðublaðsins í lokin. Af þessum sökum geti sér yfirsést, að blað vanti í bókina, þar sem hún hafi ekki borið saman fjölda tékkanna og fjölda nafnanna, og í hér umræddu tilviki hafi heilt blað vantað í bókina (þrjú tékkaeyðublöð) og þar með taldir stubbarnir inni á milli slíkra starfsmannalaunatékka. Guðný kvað Óskar gjaldkera fá tékkaeyðublaðabókina daglega, jafnvel oft á dag, til að yfirfara hana og bera saman innstæðu og greiðslur úr henni. Er Guðnýju var sýnt ljósrit af margnefndum tékka, kvaðst hún sjá strax, að þar væri ekki um að ræða rithönd Finnbjörns Þorvaldssonar á tékk-anum, en hins vegar væri áritunin „F. Hólm“ líkari rithönd Flemmings Hólm. Auk þeirra Finnbjarnar og Flemmings hefðu Alfreð Elíasson og Kristján Guðlaugsson heimild til að undirrita tékka fyrirtækisins.

Óskar Sigurðsson, aðalgjaldkeri hjá stefnanda, kvað það m. a. hafa verið sitt verk á hér umræddum tíma að yfirfara og fylgjast með útgáfu tékka. Hafi það eftirlit farið fram stundum oft á dag. Hafi hann þá þurft að færa inn í bókina allar þær greiðslur, sem inn á reikninginn hafi komið til félagsins, og leggja allar fjárhæðir saman, sem greiddar voru út með tékkunum. Sama gildi, þegar ávísað er launum til starfsmanna. Í því tilviki kvaðst hann athuga hverja síðu í tékkaeyðublaðabókinni, en í hér umræddu tilviki kvaðst hann ekki hafa uppgötvað, að eitt blað hafi vantað í bókina. Hins vegar hefði þetta átt að verða sér ljóst við eftirlit sitt og væru það því afglöp af sinni hálfu, að svo varð ekki. Þetta hefði ekki uppgötvast fyrr en síðar.

Guðrún Jóhannesdóttir, gjaldkeri í Útvegsbankanum, kvað mann hafa komið til sín með umræddan tékka hinn 4. september 1972 til að fá hann greiddan. Kvaðst hún strax hafa bent viðkomandi á að framvísa tékkanum í Verslunarbankanum, sem var greiðslubankinn, en þar sem þá var komið að lokunartíma banka, sagðist maðurinn ekki ná að komast í þann banka. Kvaðst Guðrún þá hafa hringt í Verslunarbankann og gefið viðmælanda sínum þar allar upplýsingar varðandi tékkann, sérstaklega að því er varðaði undirritun útgáfu hans og eins hins, hvort hann kynni að hafa verið tekinn ófrjálsri hendi. Hafi viðmælandi sinn tjáð sér, að allt væri með felldu við tékkann og í lagi að greiða hann. Ekki gat Guðrún tilgreint viðmælanda sinn í Verslunarbankan-

um. Tékkinn var framseldur af þeim aðilja, sem hann var stílaður á, en framvísandinn kvað þann vera föður sinn. Kvaðst hún þá hafa beðið hann um persónuskilríki, en sá hafði engin slík. Hins vegar hafi hann verið með eitthvert bréfadót, sem væri með nafni hans „svona eða þessu nafni, sem var á tékkanum“. Með tilliti til upplýsinga þeirra, sem hún hafði fengið hjá Verslunarbankanum, hafi hún greitt út tékkann án þess þó að láta framvísandann framselja hann. Guðrún kvað það yfirleitt ekki vera venju sína að greiða út tékka, án þess að framsal framvísanda væri á tékkanum, en þó kæmi slíkt fyrir, svo sem í hér umræddu tilviki, þar sem hún hafði fengið upplýsingar um ágæti hans hjá Verslunarbankanum.

Ísak Hringsson, aðalgjaldkeri Útvegsbankans, kvað þá, sem hefja starf sem gjaldkeri í bankanum, ekki fá sérstakar starfsreglur til að vinna eftir, en nýr starfsmaður sé hins vegar ávallt látinn í byrjun starfa með vönum gjaldkera, sem honum ber þá að snúa sér til um leiðbeiningar. Þá sé það margbrýnt fyrir gjaldkerum að gæta fyllstu varúðar við greiðslu tékka, og þá sérstaklega við greiðslu tékka á aðra banka. Hin venjulega starfsregla gjaldkera sé sú, að framvísandi framselji tékkann við greiðslu hans, og enn fremur er þá af honum krafist skilríkja fyrir persónu sinni.

Björgúlfur Bachmann, aðalgjaldkeri Verslunarbankans, kvað meðferð tékka, eftir að bankinn fengi þá við „clearing“, vera þá, að þeir færu í rafreikni, sem skilaði frá sér stöðu hvers einstaks tékkareiknings við þær hreyfingar, sem fram koma vegna tékkanna. Um leið og þetta sé gert, sé hver einstakur tékki skoðaður, og reynist ekkert vera athugavert við hann við þá skoðun, fær hann þessa meðferð, en ef eitthvað virðist athugavert, þá sé það sérstaklega athugað. Við skoðun á umræddum tékka sagði Björgúlfur hann ekki bera nein þau einkenni, sem starfsmenn við „clearingu“ hefðu átt að vantroysta eða hefði átt að vekja athygli þeirra. Við skoðun á margnefndum tékka, kvað Björgúlfur það eitt vekja grunsemdir hjá sér, að sér fyndist skrift Finnbjarnar ekki vera alveg nógu „karakteristisk“ fyrir hann.

Krafa stefnanda á hendur stefnda Útvegsbanka Íslands er á því byggð, að starfsmaður hans, gjaldkeri sá, sem greiddi tékkann, hafi með þeirri athöfn sinni sýnt af sér stórkostlegt gáleysi með því að greiða framvísanda tékkans út fjárhæðina, án þess að sá sannaði á sér deili og framseldi hann, en gjaldkerinn þekkti alls ekki þann aðilja. Hefur gjaldkerinn og borið fyrir dómi, að

slíkt væri ekki vani hans, heldur væri það starfsskylda sín að gæta varúðar við greiðslu tékka á annan banka. Að vísu sé ekki fullkomlega upplýst í málinu, að gjaldkerinn hafi fengið sérstakar leiðbeiningar yfirmanna sinna, er hann hóf starf sitt, í hverju slík varúð skyldi vera fólgin, en sjálfur hefur hann skýrt frá því, að hann greiði ekki slíka tékka, nema fyrir liggi sönnun á persónu framvísanda, og jafnframt krefjist hann framsals hans. Hvort tveggja það, að yfirmenn bankans gefi ekki slík fyrirmæli til byrjenda sinna í gjaldkerastöðu, og eins vangæsla gjaldkerans í umrætt sinn hafi orðið þess valdandi, að stefnandi varð fyrir tjóni, er nam tékkafjárhæðinni, og beri stefndi Útvegsbankinn bótaskyldu gagnvart sér af þeim sökum.

Stefndi Útvegsbanki Íslands styður sýknukröfu sína þeim rökum, að tjón stefnanda verði á engan hátt rakið til vangæslu af hálfu starfsmanns síns, gjaldkerans, með greiðslu tékkans. Gjaldkerinn sýndi alla þá aðgæslu, sem af honum mátti krefjast. Tékkinn bar engin merki þess, að hann væri falsaður, hann var gerður með þeim hætti sem aðrir tékkar stefnanda, og enn fremur var hann stimplaður í sérstakri vél, sem geri slíka tékka meira traustvekjandi en ella. Gjaldkerinn fullvissaði sig einnig hjá Verslunarbbankanum, áður en hann greiddi tékkann, að hann væri í alla staði rétt út fylltur, enda fann Verslunarbankinn, viðskiptabanki stefnanda, ekkert athugavert við hann, er hann fékk tékkann til meðferðar. Tjón stefnanda verði alfarið rakið til aðgerða og aðgerðarleysis starfsmanna stefnanda. Í fyrsta lagi hafi varðveisla á tékkaheftinu verið gróflega ábótavant, en ekki síður hafi gæsla stimpilvélarinnar verið ábótavant, þar sem stimplun í henni var alger forsenda þess, að hægt væri að hagnýta sér tékkann. Brotamaðurinn bæði kann og fær tækifæri til notkunar á vélinni. Í öðru lagi hafa starfsmenn stefnanda sýnt af sér stórkostlegt aðgæsluleysi í allri meðferð sinni á tékkabókinni, eftir að margnefnt blað hafði verið úr henni tekið. Starfsmaður stefnanda, sem útfyllti tékkana, verður þess ekki var, að heilt blað vanti í bókina, en ómótmælt er, að umræddur tékki var þar í bókinni, sem tékkar voru út gefnir til starfsmanna. Gjaldkeri stefnanda, sem fær tékkabókina oft á dag til eftirlits um útgáfur úr henni, framkvæmir það ekki betur en það, að hann verður þess heldur ekki var, og allt bókhaldseftirlit hjá stefnanda lætur sama fara fram hjá sér, þannig að stefnandi verður hins sanna ekki var fyrr en 5 til 7 vikum eftir að atvikið á sér stað, og þá af uppgjöri frá Verslunarbbankanum. Af allri þessari vangæslu

starfsmanna sinna verði stefnandi að taka afleiðingunum, hvernig fór.

Sýknukrafa varastefnda er studd sömu rökum og aðalstefnda varðandi alla meðferð starfsmanna stefnanda í gæslu tékkabókarinnar og stimpilvélarinnar og eftirliti með notkun tékkabókarinnar. Bendir varastefndi á það, að umræddur tékki sé svo vel úr garði gerður, að næsta ógerningur hafi verið fyrir starfsmenn sína að sjá á honum misferli. Hljóti að vera um að ræða starfsmann stefnanda eða annan hjá honum öllu kunnugan, sem hafi útfyllt tékkann. Bar stefnanda að sýna verulegri meiri aðgæslu að þessu leyti, þar sem tékkar, gerðir með þeim hætti, sem er hjá stefnanda, veki meira traust en almennir tékkar manna. Margnefndur tékki sé þannig úr garði gerður, að varastefndi hefði ekki orðið skaðabótaskyldur gagnvart stefnanda með greiðslu hans samkvæmt 7. gr. reglugerðar fyrir Verslunarbanka Íslands h/f nr. 20/1961, en þar segi, að sá beri skaðann, ef fölsk ávísun sé greidd af bankanum, sem féð á, nema um sé að kenna augljósu gáleysi bankans, og slíku sé hér ekki að dreifa.

Hér að framan hefur margnefndum tékka verið lýst. Við sam-anburð á undirskriftum að útgáfu hans og samsvarandi sýnis-horni, sem liggur fyrir í málinu, eru undirskriftir mjög líkar, þannig að mismunur er vart sjáandi nema fyrir mjög kunnuga, og að öðru leyti er naumast sjáandi mismunur á útfyllingu tékk-anna, en ómótmælt er þó og sannað, að umræddur tékki er fals-aður.

Það er óupplýst í málinu, hvenær eða með hverjum hætti marg-nefnt blað var fjarlægð úr tékkabókinni, og ekki er fram komið, að vegsummerki séu um það. Ekki nægir þó, eins og áður segir, blaðið eitt til hagnýtingar á því, heldur þarf til stimplun þess í margnefndri tékkavél, sem fram er komið, að varðveitt er ólæst á skrifborði og nokkra æfingu þarf til að nota réttilega. Telja verður útfyllingu tékka með þeim hætti vekja meira traust til tékkans en við almenna útfyllingu, og ber því að gera ríkari kröfur til þeirra aðilja, sem slíkar vélar nota, um varðveislu þeirra, en á henni þykir nokkuð hafa skort hjá stefnanda. Starfs-maður stefnanda, sem útfyllti tékka úr bókinni, þar sem umrætt blað vantaði, fylgdist ekki með því, hvort fjöldi hinna útfylltu tékka væri í samræmi við fjölda þeirra aðilja, sem tékkar voru gefnir út til. Hefði slíkt þó talist eðlileg varkárni. Gjaldkeri stefn-anda, sem daglega fékk tékkabókina til eftirlits með útgáfum úr henni, yfirsást einnig um hið fjarlægða blað úr henni, en það

verður og að teljast skortur á eðlilegri varkárni. Til þessarar vangeymslu og aðgæsluskorts starfsmanna stefnanda þykja orsakir verða að nokkru raktar til þeirrar hagnýtingar tékkans, sem síðar varð, og verður stefnandi sjálfur að bera tjón af því.

Hins vegar ber á það að líta, að starfsmaður stefnda Útvegsbankans greiddi framvísanda tékkans hina ávísuðu fjárhæð vitandi um þá staðreynd, að sá var ekki tilgreindur móttakandi samkvæmt texta tékkans, og án þess að framvísandi sannaði á sér deili og framseldi hann. Með þeirri háttsemi sinni varð hann þess valdandi, að ekki varð unnt fyrir stefnanda að koma fram heimtu fjárhæðarinnar úr hendi þess, sem ólöglega var að tékk-anum kominn. Á þessari vangæslu starfsmanns síns ber stefndi Útvegsbankinn bótaábyrgð gagnvart stefnanda. Að atvikum öllum virtum þykir rétt, að stefndi Útvegsbankinn bæti stefnanda tjón hans að hálfu.

Samkvæmt framansögðu ber því að dæma stefnda Útvegsbankann til að greiða stefnanda kr. 100.000 með vöxtum eins og krafist er.

Með vísan til framangreindra forsendna ber að sýkna stefnda Verslunarbankann h/f af kröfum stefnanda að því leyti sem bætur eru ekki dæmdar úr hendi stefnda Útvegsbankans.

Eftir þessari niðurstöðu verður stefndi Útvegsbanki Íslands dæmdur til að greiða stefnanda málskostnað, og þykir hann hæfilega ákveðinn kr. 33.000. Eftir atvikum þykir rétt að fella niður málskostnað að því er stefnda Verslunarbankann h/f varðar.

Emil Ágústsson borgardómari kvað upp dóm þennan.

Dómsorð:

Stefndi Útvegsbanki Íslands greiði stefnanda, Loftleiðum h/f, kr. 100.000 með 7% ársvöxtum frá 1. október 1972 til 16. maí 1973, 9% ársvöxtum frá þeim degi til 15. júlí 1974 og 13% ársvöxtum frá þeim degi til greiðsludags svo og kr. 33.000 í málskostnað.

Stefndi Verslunarbankinn h/f á að vera sýkn af kröfum stefnanda í málinu, en málskostnaður að því er hann varðar fellur niður.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 15 daga frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.